

برگزیده‌ی متون نثر عربی

ادبی، عرفانی و تاریخی

برای دانشجویان

سید محمد رادمش

انتشارات هرمس

انتشارات هرمس (وابسته به مؤسسه شهر کتاب)
تهران، خیابان ولی عصر، بالاتر از میدان ونک، شماره ۱۳۳۷ - تلفن: ۸۸۷۹۵۶۷۴

برگزیده‌ی متون نثر عربی

سید محمد رادمش

استاد دانشگاه تهران

طرح جلد: واحد گرافیک هرمس

چاپ اول: ۱۳۸۴

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

چاپ: مهرآب

همه حقوق محفوظ است.

ردمشن، محمد ۱۳۰۶ -

برگزیده‌ی متون نثر عربی ادبی، عرفانی و تاریخی برای دانشجویان
/تألیف محمد رادمشن - تهران: هرمس، ۱۳۸۴.
نه + ۲۸۴ ص.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

عربی.

کتابنامه.

۱. ادبیات عربی - راهنمای آموزش (عالی) ۲. ادبیات عربی -

مجموعه‌ها. ا.ت. عنوان.

۸۹۲/۷۰۸

PJA۲۵۴۶/۲

م ۸۴-۲۰۰۳۸

۱۳۸۴

فهرست

۱	 سخن مؤلف
۳	 بخش نخست: داستانها و متون ادبی ساده
۵	 مقدمه‌ای در فضیلت علم و اخلاق و پایگاه عقل
۷	 ۱. الشَّجَاعَةُ بِعَوْنِ اللَّهِ
۹	 ۲. الْأَيْتَارُ
۱۰	 ۳. إِيَّاسُ الْقَاضِي
۱۲	 ۴. جِذَاءُ أَبِي الْقَاسِمِ
۱۴	 ۵. حَاتِمُ الطَّائِي
۱۶	 ۶. الْفَلَسُوفُ وَالْإِسْكَافِي
۱۷	 ۷. الطَّمْعُ
۱۸	 ۸. إِبْلِيسُ يَنْتَصِرُ
۲۱	 ۹. الْحَبَّاجُ وَالْأَعْرَابِي
۲۲	 ۱۰. مُصَافٍ بْنُ عُمَيْرٍ
۲۵	 نمونه‌ی ترجمه
۲۷	 حَارِسُ الْبُسْتَانِ
۲۷	 الْمُسْرَحِيَّةُ
۳۷	 زَوْجَةُ الصَّيَّادِ
۴۲	 ترجمه‌ی جملاتی از ابتدای داستان
۴۴	 إِمْرَأَةُ شَرِيفَةٍ
۴۵	 فِي حَضْرَةِ الْأَمِيرِ
۴۸	 أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ
۴۹	 الدُّعَاءُ
۵۳	 نمونه‌ی ترجمه از «الدُّعَاءُ»

۵۵	 الْأَرْضُ لَا تَخُونُ وَلَا تَكْذِبُ
۵۷	 الْوَفَاءُ رِسَالَةٌ مِنْ إِنْسَانٍ إِلَى صَاحِبِ النُّظَرَاتِ
۵۷	 [يُجِيبُ صَاحِبُ النُّظَرَاتِ عَنْ السُّؤَالِ:]
۶۳	بخش دوم: داستانشها و متون ادبی پیشرفته
۶۵	 زید و عمرو
۶۹	 الْإِتِّحَادُ
۷۶	 نمونه‌ای از ترجمه‌ی فارسی، از ابتدای متن «الْإِتِّحَادُ»
۷۷	 قَتِيلَةُ الْجُوعِ
۷۹	 الْإِغْرَاقُ
۸۲	 الْحُرِّيَّةُ
۸۶	 الْحَسَدُ
۸۸	 الشَّرَافَةُ الْإِنْسَانِيَّةُ وَ قِيَمَتُهَا
۹۱	بخش سوم: دو نمونه از متون عرفانی ساده
۹۳	 من کتاب مصباح الشریعة المنسوب الی جعفر بن محمد الصادق (ع)
۹۳	 مَقْدَمَةُ قَصِيرَةٍ فِي ثَنَاءِ اللَّهِ تَعَالَى
۹۳	 فِي نَجْوَى الْعَارِفِينَ
۹۴	 فِي مَعْرِفَةِ الْأَنْبِيَاءِ
۹۴	 فِي الْعَقْلِ وَالْهَوَى
۹۵	 فِي الذِّكْرِ
۹۵	 فِي التَّفَكُّرِ
۹۶	 فِي الزُّهْدِ
۹۷	 فِي التَّوْبَةِ
۹۷	 فِي الْجِهَادِ وَالرِّيَاضَةِ
۹۸	 فِي الْعِبَادَةِ
۹۸	 فِي الصُّمْتِ
۹۹	 فِي الْمَعْرِفَةِ وَالْعَارِفِ
۹۹	 فِي الْحُبِّ فِي اللَّهِ
۱۰۰	 فِي الْإِخْلَاصِ
۱۰۱	 فِي التَّوَكُّلِ
۱۰۲	 فِي الْخَوْفِ وَالرَّجَاءِ
۱۰۳	 فِي آفَةِ الْعُلَمَاءِ

۱۰۴	حُسن المعاشرة
۱۰۵	حُسن الخُلُق
۱۰۵	في حبِّ الله
۱۰۷	سید حیدر اُمّلی، عارف شیعی و بیانی در احوال و شخصیت او
۱۱۷	فی الشریعة والطریقة والحقیقة
۱۱۷	مقدّمة
۱۱۸	شرح و بیان
۱۲۳	بخش چهارم: دو نمونه از متون عرفانی پیشرفته
۱۲۵	أویکر محمد کلابادی، و کتابه: التَّعَرُّفُ لمذهب أهل التَّصَوُّف
۱۲۵	مقدّمة
۱۲۷	نمونه‌ی ترجمه از مقدّمه‌ی کتاب تعرّف
۱۲۸	قولهم فی التوبة
۱۲۸	قولهم فی الاخلاص
۱۲۹	قولهم فی الشُّکر
۱۳۰	قولهم فی المحبة
۱۳۲	أبو القاسم القشیری و کتابه: الرِّسالة القُشَیریّة
۱۳۲	ولادته و وفاته
۱۳۲	حیاته
۱۳۳	دراسته و تدریسه
۱۳۴	معالمه الدینیة
۱۳۴	أدبه و شعره
۱۳۵	من مؤلفاته
۱۳۶	مقدّمة المؤلف
۱۳۷	هذه الرسالة
۱۳۷	طائفة المتصوّفين
۱۳۷	واقعا
۱۳۸	دوافع تألیف هذه الرسالة
۱۳۹	۱. التَّوبة
۱۴۴	۲. التَّقوی
۱۴۸	۳. الصُّمت
۱۵۲	۴. الخشوع والتواضع

۱۵۹	بخش پنجم: متون تاریخی ساده
۱۶۱	من تاریخ حیاة الرسول (ص)
۱۶۹	قطعة تاریخیة فیما جرى یوم صفین
۱۷۱	الممودی توفی سنة ۳۴۶ هـ
۱۷۳	حمزة الاصفهانی توفی نحو سنة ۳۵۰ أو ۳۶۰ هـ
۱۷۴	ابن الندیم توفی نحو سنة ۳۸۵ هـ
۱۷۴	کتاب الفهرست
۱۷۶	ابن خلکان
۱۷۷	مسکویه المتوفی سنة ۴۲۱ هـ
۱۷۹	من کتاب تجارب الأمم
۱۷۹	«الجزء الثاني»
۱۷۹	۱. [خِلُّ الخُرَین یزید]
۱۸۲	۲. [ما قاله الطرمّاح بن عَدِيّ للحسین (ع)]
۱۸۳	۳. [تُرْوَلُ الحسین (ع) یَتَنَوَّى و قدوم راکب یکتاپ من ابن زیاد]
۱۸۵	۴. [عُمَرُ بنُ سَعْدٍ و الخیارُ الصعب]
۱۸۵	۵. [اشتدادُ القطرِ علی الحسین (ع) و أصحابه]
۱۸۶	[التقاء بین الحسین و عُمَرُ بن سَعْدٍ]
۱۸۶	۶. [کتاب ابن سَعْدٍ الی ابن زیاد]
۱۸۶	[فیما دار بینة و بین الحسین (ع)]
۱۸۷	[ما أشار به شمرٌ علی ابن زیاد]
۱۸۷	۷. [جواب ابن زیاد لکتاب ابن سَعْدٍ]
۱۸۸	۸. [قدومُ شمرٍ بالکتاب]
۱۹۰	۹. [جاء الحرُّ تائباً]
۱۹۳	محمّد بن جریر الطبری و کتابه: تاریخ الطبری
۲۰۰	نمونه‌ی ترجمه از شرح حال طبری
۲۰۱	قیمة تاریخ الطبری
۲۰۴	مقدمة محمّد بن جریر الطبری لکتابه: تاریخ الرّسل و الملوک
۲۰۷	تاریخ یعقوبی و ترجمه مؤلفه
۲۰۸	فتح مکة
۲۱۲	حجة الوداع

- بخش ششم: متون تاریخی پیشرفته ۲۱۷
- نصرین مزاجم و کتابه: ذقعة صفین ۲۱۹
- استیلاء أهل الشام على الماء ۲۲۰
- القتال على الماء في حرب صفین ۲۲۳
- ایفاد علی الرجال الی معاوية ۲۲۴
- جواب معاوية ۲۲۵
- رجوع الوفد الی علی (ع) ۲۲۵
- غلبة علی على الماء ۲۲۶
- طلب علی من معاوية أن یبارزه ۲۲۷
- رفع المصاحف علی أطراف الرماح ۲۲۹
- اشارة المعاوية برفع المصاحف ۲۳۰
- الحکمۃ فی حرب صفین ۲۳۱
- خطبة لعلى عليه السلام ۲۳۲
- کلام رؤساء القبائل ۲۳۲
- خطبة علی (ع) فی التحکیم ۲۳۳
- رسالة معاوية الی علی (ع) ۲۳۶
- جواب علی أمير المؤمنين (ع) ۲۳۶
- کتاب: الأخبار الطوال لابی حنیفة الذینوری ۲۳۸
- أبو مسلم و أبو العباس ۲۴۰
- أبو جعفر المنصور ۲۴۲
- [قتل أبي مسلم الخراساني] ۲۴۴
- عزالدين، ابن الأثیر ۵۵۵-۶۳۰ هـ ۲۴۷
- ذكر الوقت الذي أبتدى فيه بعمل التاريخ في الإسلام ۲۴۸
- مقدمة لابن الأثير لكتابه: الكامل في التاريخ ۲۵۰
- ذكر مقتل أمير المؤمنين علی بن أبي طالب عليه السلام ۲۵۷
- ذكر مقتل الحسين (ع) سنة إحدى وستين ۲۶۳
- ابن خلدون و كتابه: ألیعیر و دیوان المبتدا و الخبر فی ایام العرب و ... (۷۴۲ الی ۸۰۸ هـ) ... ۲۸۰
- منزلته فی الکتابه و التاريخ و الشعر ۲۸۱
- المقدمة لابن خلدون في فضل علم التاريخ و تحقیق مذاهبه و الإلماع لما يعرض للمؤرخین ۲۸۱
- من المغالط و ذکر شيء من أسبابها ۲۸۳
- منايع و ما أخذ ۲۸۵

سخن مؤلف

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

از سالها پیش که در دانشگاه تهران و دانشگاههای این مرز و بوم تدریس متون نظم و نثر عربی را بر عهده داشتیم در اندیشه‌ی آن بودم که مجموعه‌ای را از نثرهای گوناگون: ادبی، عرفانی و تاریخی از منابع معتبر و اصیل دانشمندان قدیم و جدید در سطح ساده و در سطح پیشرفته فراهم آورم که با سرفصلهای برنامه مصوب شورای انقلاب فرهنگی در رشته ادبیات فارسی و ادبیات عربی هماهنگ باشد، و در عین حال علاقه‌مندی و ذوق دانشجویان را نیز جلب نماید. پروردگار مآنان توفیق تحقیق این اندیشه را به مؤلف عنایت فرمود و بخشهای مختلف مجموعه‌ی یاد شده را برای چاپ آماده نمود.

مجموعه‌ی حاضر شامل سه قسمت: ادبی و عرفانی و تاریخی، و هر یک دارای دو بخش: ساده و پیشرفته است. بخشهای ساده برای دوره‌ی کارشناسی و بخشهای پیشرفته برای دوره‌ی کارشناسی ارشد، رشته زبان و ادبیات فارسی و ادبیات عربی قابل استفاده است. متون نثر ساده غالباً اعرابگذاری شده و معانی لغات مهم در حاشیه‌ها آمده است تا فهم متون برای دانشجویان کاملاً آسان باشد، و بتوانند نثرهای گوناگون را به عنوان تمرین و تکلیف به فارسی فصیح ترجمه کنند. در نثرهای پیشرفته مقدار اندکی اعرابگذاری صورت گرفته است، و بعضی متون را بدون اعراب آورده‌ام، تکمیل اعرابگذاری، و در مواردی استخراج معانی لغات را بر عهده‌ی دانشجویان گذاشته‌ام تا به این وسیله

دانشجویان ما قدرت و آگاهی خود را به طور آشکار بیازمایند، و پیشرفت واقعی پیدا کنند.

در گزینش داستانهای ادبی و نثرهای عرفانی و تاریخی کوشش مؤلف بر آن بوده است که این درسها جالب و دلنشین و آموزنده باشد تا دانشجویان عزیز ما را شوق مطالعه در این راه، و ذوق تحقیق در این دروس بیفزاید.

علاوه بر این، در پایان بعضی متون، بخشی از متن، بعنوان نمونه ترجمه شده است تا شیوه‌ی ترجمه و ظرافتها و نکات لازم در ترجمه به دانشجویان نشان داده شود.

با بیان همه‌ی این مطالب، مؤلف کتاب از استادان و صاحب نظران ارجمند می‌خواهد که نظرهای اصلاحی خود را به نشانی زیر ارسال دارند، و بدین وسیله مؤلف را مشمول مرحمت خود فرمایند تا در چاپهای آینده مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

در پایان، از ناشر محترم که در چاپ این کتاب سعی بلیغ داشته‌اند سپاسگزاری می‌کنم، و توفیق همگان را در نشر متون اعتقادی و اخلاقی و تربیتی از پرودگار متان خواهانم.

دکتر سید محمد رادمنش

دانشگاه تهران - دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه زبان و ادبیات فارسی